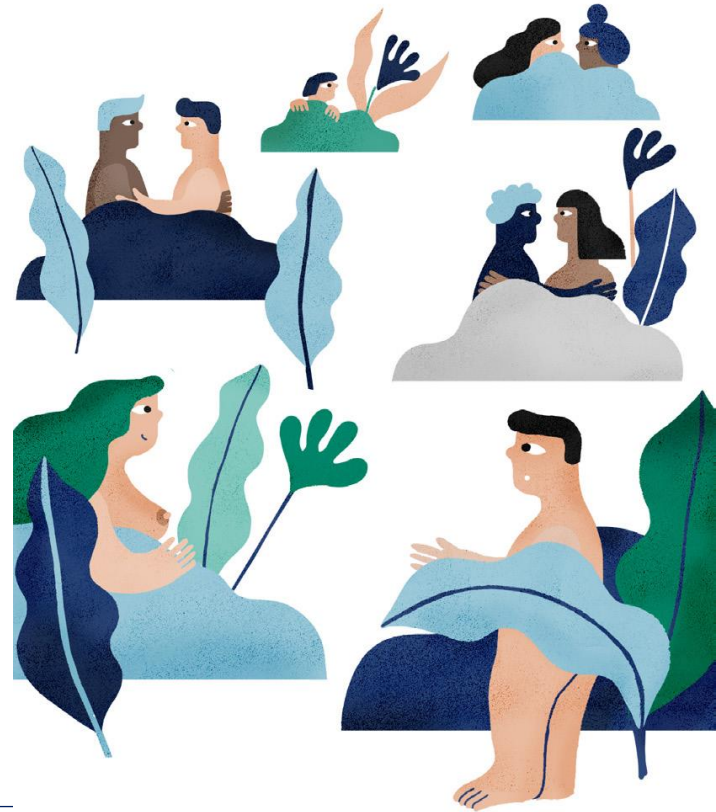

Kunnskap om sunn og usunn/ grenseoverskridende/ problematisk/ skadelig seksuell atferd

”The limits of my language means the limits of my world”

- Ludwig Wittgenstein

-
- Ord og begreper i møte med de involverte
 - Normal vs. normativ seksualitet
 - Utøver og utsatt vs. overgriper og offer

 - Unngå:
 - sammensatte ord som ender med porno: f.eks. barneporno, hevnporno osv.
 - forkortelser
 - Viktig:
 - Fokus på handling fremfor person
 - Avklare ord og begreper tidlig i samtalen
 - Respekt for ulike former for seksuell legning, kjønnsidentitet og tenningsmønster

NKVTS rapport 2018 om tverretatlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.

- Konklusjon:
 - Behov for generell kompetanseheving
 - Behov for nasjonale føringer om samarbeid og rolleavklaring mellom instansene
 - Behov for kommunale handlingsplaner
 - Bedre tilgjengelighet av skolehelsesøster
 - Viktigheten av konsultasjonsteam
 - Bups behandlingsansvar må tydeliggjøres
- = **HANDLINGSVEGRING**

Vi må snakke om kropp og seksualitet

De 3 vanligste måter å lære om relasjoner, seksualitet, prevensjon og seksuelt overførbare sykdommer:

1. Internett 70 %,
2. Venner 60 %,
3. Seksualundervisning i skolen 55 %

UngKAB15 (2017).

I en undersøkelse fra England svarer halvparten av guttene (11-16) at porno er realistisk fremstilling av sex.

Hvorfor det haster

- Ca 29% av jenter og 7% av gutter har opplevd seksuelle krenkelser
- Mellom 5-10% av jentene og 1-2 % av guttene har vært utsatt for voldtekt (Mossige og Stefansen 2016).
- Antallet anmeldelser av seksuell omgang med og voldtekt av barn under 14 år økte med 13 prosent fra 2017 til 2018. Økning på 74 prosent siden 2014 (Kripos rapport 2019).
- Antallet anmeldte voldtekter over internett har økt markant det siste året, fra 20 til 173 saker (Kripos rapport 2019).
- Vansker hos svenske ungdom med å forstå hva som er lovlig/ulovlig av mindre alvorlige fysiske seksuelle tilnærminger og tilnærmelser på internett (Svensson, Baer & Silva, 2018).

Funksjonshemmede og seksuelle overgrep

- Som gruppe: Mer utsatt for både vold og seksuelle overgrep.
- Utvidet definisjon av «nære relasjoner»: Avhengige av hjelpere, også i svært intime situasjoner.
- Vanskelig å avdekke?
- Mindre kontroll pga. færre sanser/kognitiv funksjonshemming kan føre til økt kontrolltap ved vold?
- Manglende rutiner og prosedyrer for både håndtering av slike saker og opplæring av personale i kommunene (NOVA-rapport 6/14: Tjenestetilbudet til voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne.)

Retningslinjer Bufdir:

<https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/>

Sårbarhetsfaktorer for å utsette og bli utsatt for seksuelle overgrep

- En del utviklingshemmede har ikke like lett for å:
- Tilegne seg kunnskap om sosiale normer
- Forstå egne og andres grenser
- Hevde sine egne rettigheter
- (BUFDIR)

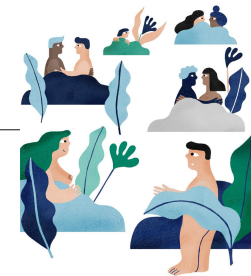
Sunn seksualitet

- Det er mange definisjoner av sunn seksualitet. Vi har valgt Firestone, Firestone & Catlett (2006) sin definisjon:
- Sunn seksualitet handler om å:
 - Sette pris på egen kropp
 - Søke å inneha en aldersadekvat kunnskap om reproduksjon og menneskets seksuelle utvikling
 - Ha en respektfull interaksjon med alle kjønn
 - Ha forståelse for og respekt for ulike former for seksuell orientering.
 - Kunne på en adekvat måte gi uttrykk for kjærlighet og intimitet.
 - Kunne utvikle og inngå i meningsfulle relasjoner samt unngå manipulerende og skadelige forhold.
 - Det kan også innebære evnen til å gi uttrykk for følelser og holdninger
 - Ha seksuelle erfaringer, opphisselse og orgasmer uten frykt, skyld eller skam.
 - Adaptiv og bærekraftig utvikling

• Fritt oversatt etter Firestone, Firestone, & Catlett, 2006.

Usunn seksualitet

- Vår definisjon er basert på Askeland sin oversettelse av definisjonen til Hackett (2014) om «Harmful sexual behavior».
 - «Problematiske og skadelig seksuell atferd» er ment å dekke betegnelser av seksuell atferd som kan være:
 - ikke aldersmessig adekvat,
 - være skadelig for seg selv eller andre.
 - Som innebærer misbruk av andre (Askeland, 2017 s.27).
 - Problematiske seksuell atferd:
 - *Handlinger som kan være i orden, men som ikke er passende i situasjonen eller relasjonen den opptrer i»,*
 - Skadelig seksuell atferd:
 - *Handlinger som er skadelige for den som utsettes og den som utøver».*
 - Den problematiske og skadelige seksuelle atferden trenger ikke være intendert (ibid).
-

Bekymringsfull/grenseoverskridende atferd på nett

Bekymringsfull atferd på nettet som kan være skadelig for barnet/ungdommen og kan direkte eller indirekte skade en annen person.

Atferd som trolig direkte kan skade en annen person

Utvikling av upassende bruk av voksenpornografi	Vise en annen ung person utviklingsmessig upassende pornografi	Sexting	Oppbevare, lagring og deling av uanstendig bilder av barn (overgrep-bilder av barn)	Teknologisk assistert seksuell grooming	Seksuell trakassering og seksuelt press	Seksuell utnyttelse av barn online
Andre former	Kan inkludere skriftlige seksuelle historier som er upassende for barnet/ungdommens utviklingsstadiet og/eller har blitt delt ved bruk teknologi					

Oversatt etter Swann, 2017

Når skal vi intervenere og hvordan

- <https://rvtsost.no/verktoy/seksualitet-hos-barn-og-ungdom>
- Ingen klar fasit
 - Normer vs lover vs moral vs etikk
- Unngå grøftene: 50 tallet vs 70 tallet

Kategorisering av barn og unges seksualitet

- Trafikklyset (Hertevig forlag) No, Bekymringsbarometeret (Janus Centeret) Dk
- 3 Kategorier

Barn/ungdom med en sunn normativ seksualitet

Barn/ungdom med en bekymringsfull og risikoutsatt seksualitet

Barn/ungdom med en skadelig seksualisert atferd.

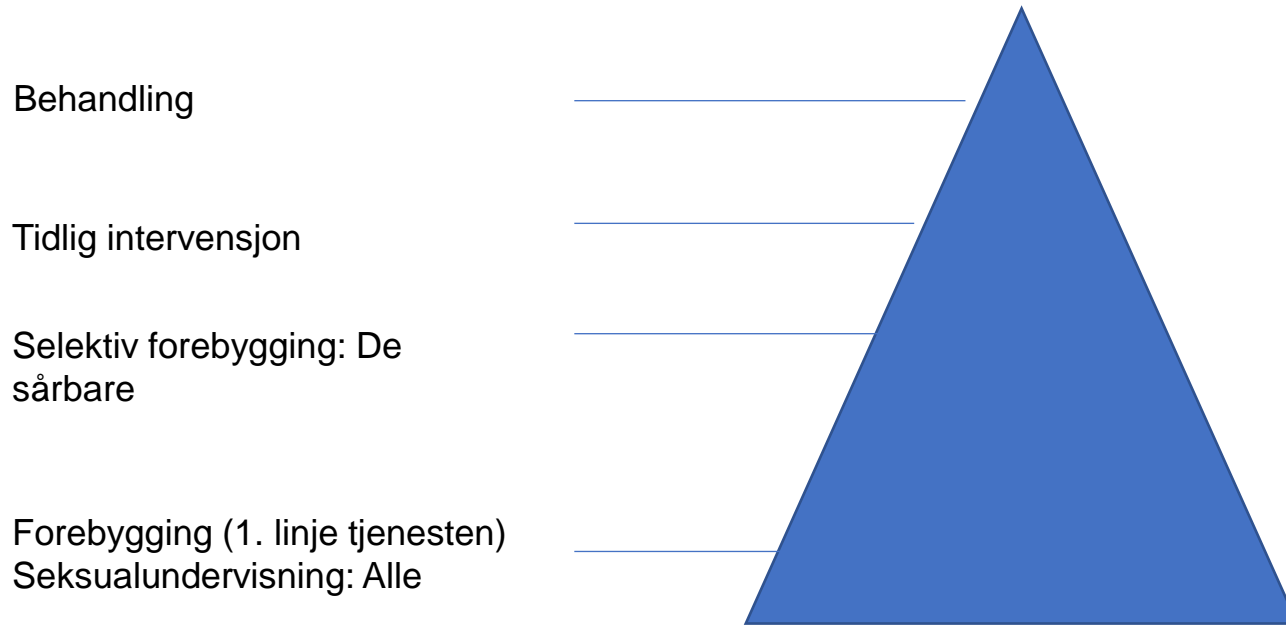
Drøfting av kasustikk

- En 16 år gammel jente ber om p-pille fordi hun skal ha sex med sin 15 år gamle kjæreste. De har vært sammen lenge.
- En lett psykisk utviklingshemmet gutt (16 år) er i et forhold til en mann på 21 år. De gir uttrykk for at forholdet er likeverdig og samtykket.

Tiltak som ser ut til å fungere

1. Forebygging. Kunnskap og informasjon om normativ seksualitet.
2. Avdekking gjennom «lekkasjer»
3. Tett tverretatlig samarbeid.
4. Tidlig og tilstrekkelig intervensjon ved bekymring
5. Ivaretagelse og støtte av pårørende
6. Dynamiske tryggingstiltak
7. Fokus på styrker og positive tiltak som aktiviseringstilbud

Den berømte pyramiden

Tryggingstiltak for både utøver og utsatte

- Bosted

- Søsken
- Mulighet for kontakt med andre barn
- Kontroll på medier
- Venner

- Skole

- Utsatt vs utøver
- Friminutt
- Garderobesituasjon
- Skolevei

- Fritid

- fritidsaktiviteter

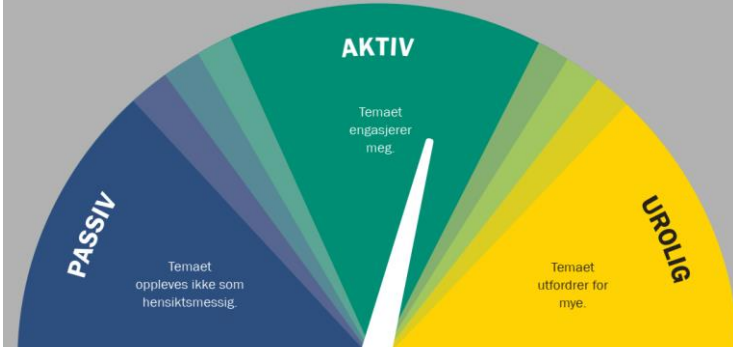

Hva skjer blant barn og ungdom

- For de profesjonelle:
 - Egen nettportal med ressurser, definisjoner, trafikklys osv.
- Forebygging, selektiv forbygging og tidlig intervensjon:
 - Play it right.
- Utredning og behandling:
 - AIM2-AIM 3 (På vei bort fra riskovurdering) 12-18 (Kjønnsuavhengig)
 - Professor (med fokus på ressurser) 12-25 år
- Oppfølging:
 - Egen skoleportal med manualer og tiltak
- Fokus på gjenopprettende prosesser
 - Egen manual

Hva er Play it right (PIR)

- Et fleksibelt verktøy basert på Good life model og Kognitiv atferdsterapi
- Den består av en opplæringsmodul, håndbok og en konkret verktøykasse,
- Håndboken og opplæring skal sikre at den profesjonelle kan fungere som en god rollemodell, har respekt for og promoterer sunn seksualitet
- Verktøykassen:
 - Samtaletermometer
 - Reguleringsterninger
- Temakort med fokus på:
 - Mål og målarbeid
 - Egen regulering og kontroll i eget liv
 - Selvtillit og selvfølelse
- Temakort med seksuelt fokus:
 - Kropp og hygiene
 - Sex
 - Samtykke og mentalisering
 - Internett og pornografi
- Kompetansebygging skjer gjennom felles refleksjoner

Kropp og hygiene

Hvilken effekt har en deodorant, og når bør du bruke den?

58

Kropp og hygiene

Hvor ofte bør jenter vaske seg når de har menstruasjon?

57

Kropp og hygiene

Hva betyr det at en gutt eller jente er jomfru?

60

Kropp og hygiene

Hva kan være faren med å vaske undertøy for ofte eller for sjeldent?

53

Kropp og hygiene

Hvor mye sæd kommer det ved utløsning?

4

Kropp og hygiene

Hva er en våt drøm?

6

Kropp og hygiene

Hvorfor bør man vaske seg før man har sex?

55

Kropp og hygiene

Hva skjer hvis man barberer bort alt håret på kjønnsorganet eller rumpa?

54

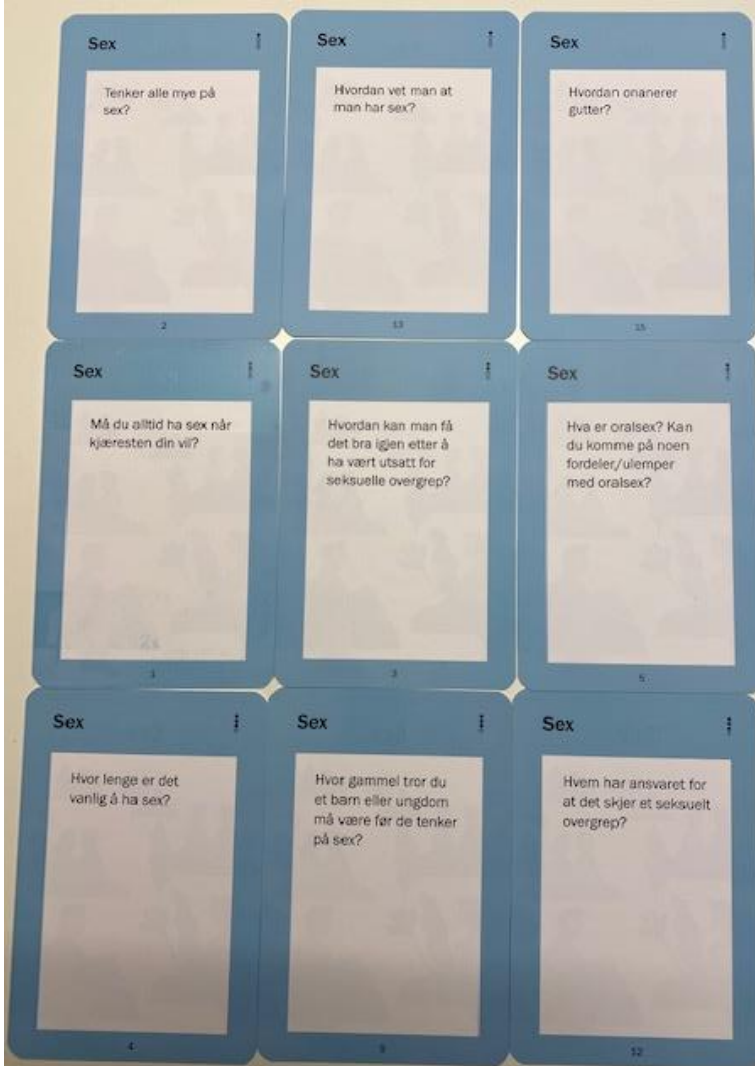
Kropp og hygiene

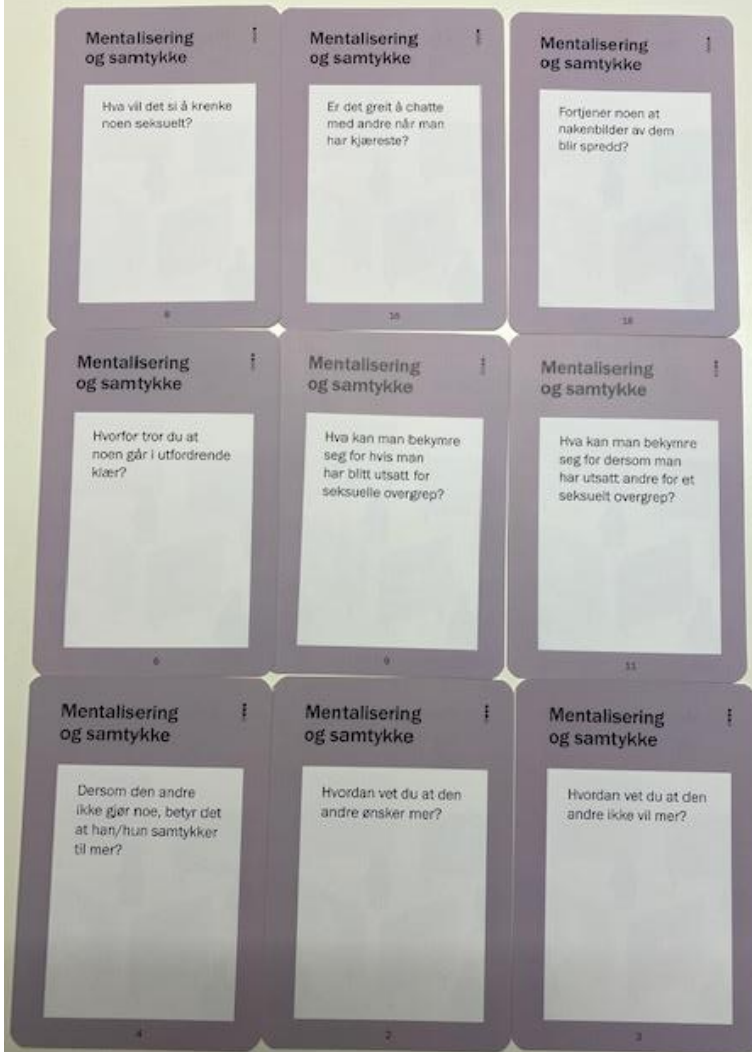
Når og hvorfor kan glidemiddel være viktig?

Gjør spytt samme nytte?

8

Styrken til PIR

- Ikke nødvendig med lang opplæring.
- Baserer seg på de samme fundamentene som benyttes i flere ulike intervensjonsprogrammer : Good life model og Kognitiv atferdsterapi.
- Målsetning er ikke behandling, men forebygging og tidlig intervensjon.
- Fleksibelt og lett å tilpasse i en hektisk hverdag og opp mot den enkelte innsattes behov.
- Aldersspenn fra 12-25 år.
- Grundig utprøving våren 2020 innenfor kriminalomsorgen og Oslo kommune.